

## **JODKOR O'QITUVCHI JAXBOROT TEXNOLOGIYALARINI O'QITISHNING ZAMONAVIY**

*Axborot texnologiyalari metodlari*

*Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent*

*axborot texnologiyalari universiteti*

*3-bosqich talabasi* **Bebitova Marjona**

*3-bosqich talabasi* **Abdusayidova Fotima**

*abdusayidovafotima79@gmail.com*

*3-bosqich talabasi* **Egamberdiyeva Ma'suda**

**Annotatsiya:** Ushbu maqola ta'lim tizimida axborot texnologiyalarini o'qitishning zamonaviy metodlaridan foydalanishga bag'ishlangan. Axborot texnologiyalari fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish misollari ko'rib chiqiladi. Hamda o'qituvchilar malakasini oshirishga yordam beradigan zamonaviy metodlar ham atroflicha o'rganilgan.

**Kalit so'zlar:** zamonaviy pedagogik texnologiyalar, ommaviy ochiq ta'lim texnologiyasi, interaktiv darsliklar tizimlari, online ta'lim platformalari.

### **KIRISH**

Ta'lim mashg'uloti - o'quvchilarning ilmiy bilim, ko'nikma va malakalarni o'zlashtirish, ijodkorligini, dunyoqarashini, axloqiy qarashlari va e'tiqodlarini rivojlantirishga qaratilgan faol o'quv-kognitiv faoliyatini tashkil etish va rag'batlantirishning maqsadli pedagogik jarayonidir[1].

Ushbu ta'rifdan kelib chiqqan holda, axborot texnologiyalarini o'qitish yangi o'qitishning zamonaviy metodlaridan foydalangan holda o'quvchiga ma'lumot tayyorlash va uzatish jarayonini tashkil etish deb qaralishi kerak. Keng ma'noda o'rganish boshqariladigan jarayon ekanligini hisobga olsak, yangi axborot texnologiyalaridan foydalangan holda o'qitish o'qituvchi va o'quvchilarga axborot bilan bog'liq fikr bildirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Agar an'anaviy ta'lim tizimi haqida gapiradigan bo'lsak, unga mos keladigan muassasalarda zamonaviy o'qitish usullari juda kam uchraydi, lekin xususiy maktablar, o'quv markazlari va boshqa shunga o'xshash tashkilotlarga kelsak, ularning faoliyatida yangi usullar tobora ko'proq paydo bo'lmoqda. Nima uchun ushbu usullar an'anaviy usullardan ko'ra samaraliroq deb hisoblanadi?

Kompyutning paydo bo'lishi bilan pedagogik usullar o'zgaradi, ya'ni o'quv jarayoni bilimlarni "nasoslash" (o'qituvchi va talaba o'zaro munosabatlarining chiziqli qurilishi) sifatida emas, balki o'quvchining bilim faoliyatini boshqarish jarayoni sifatida qaraladi.

### **TAHLIL VA NATIJALAR**

Axborot texnologiyalarini o'qitish axborot resurslari, elektron o'quv vositalari va telekommunikatsiya imkoniyatlaridan foydalangan holda, o'quvchiga ma'lum bir hodisa yoki jarayonni har tomonlama o'rganish imkoniyatini beradigan ma'lum bir ta'lim muhitini yaratishga imkon beradi. Bu ta'lim faoliyati mazmunining o'zgarishiga olib keladi, u yanada mustaqil va ijodiy bo'lib, ta'limga individual yondashuvni amalga oshirishga yordamlashdi.

### **IJODKOR O'QITUVCHI JURNALI**

Kompyuter texnikasi va dasturiy ta'minotining keskin sakrashi ta'lim jarayoniga multimedia texnologiyalari, internet texnologiyalari kabi texnologiyalarni joriy etish imkonini berdi va ulardan to'g'ri foydalanish inson shaxsi va qobiliyatini har tomonlama rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Axborot texnologiyalarini o'qitishning zamonaviy metodlari bugungi yangi texnologiyalarga mos keladi. Bu metodlar o'qituvchilar, talabalar uchun zarur bilim va ko'nikmalarini olishda yordam beradi. Quyidagi zamonaviy metodlar o'qitish jarayonida muhim ahamiyatga ega:

Interaktiv darsliklar tizimlari: Bu darsliklar, multimedia, animatsiyalar, va interaktiv mashg'ulotlar orqali o'quvchilarga ma'lumotlarni oson tushunish imkoniyatini beradi. Bu tur darsliklar ko'p platformalarda mavjud, masalan, Khan Academy, Coursera,

va Udemy. Virtual Realitiya (VR) va Augmented Realitiya (AR): VR va AR texnologiyalari

o'quvchilarni ma'lumotlarni "ishlab chiqish" jarayonida qatnashishga imkon beradi. Bu texnologiyalar, o'quvchilarga qaysi mavzuni o'rganish orqali nazariy ma'lumotni amaliyotga o'tkazishini ta'minlaydi.

Online ta'lim platformalari: Online ta'lim platformalari, o'quvchilarga keng doiradagi fanni o'rganish imkoniyatini beradi. Bu platformalar o'quv materiallariga, darsliklarga, interaktiv dasturlarga va yordamchi turdagi materyallarga kirish imkonini ta'minlaydi.

Flipped classroom modeli: Bu modelda, darslar o'qituvchi tomonidan videotarqatuvchi orqali o'rganish materiallari bilan to'ldiriladi, va o'quvchilar darslikni o'qib, sinovlar va savollarga yoki o'zlarining o'zini tuzatilishi talab qilingan mashg'ulotlar bilan mashg'ulot olishadi.

Machine Learning va AI dasturlari: Machine learning va artificial intelligence (AI) texnologiyalari, o'quv jarayonini personalizatsiyalashda va o'quvchilarning o'zlarining talablari va qobiliyatlari bo'yicha boshqarilishida yordam beradi.

Iqtisodiy matematika modellari: Iqtisodiy matematika modellari, o'quvchilarga muammolarni yechishda, ma'lumotlarni tahlil qilishda, va qaror qabul qilishda yordam beradi.

Ta'lim video darslarining tarqatilishi: YouTube va boshqa onlayn platformalarda o'qituvchilar o'zlarining ko'nikmalari va ko'rsatmalari orqali darslar tarqatishadi.

Mobil ilovalar: O'quvchilarni qiziqtirish va bilimlarini oshirish uchun mobil ilovalar ham foydali bo'ladi. Bu ilovalar o'quvchilarning darslarga qatnashishini nazarda tutadi va moslashtirilgan yopiq savollar yopiradi.

Sotsial tarmoqlar: O'quvchilarga axborot texnologiyalarini o'rgatishda sotsial tarmoqlardan foydalanish muhimdir. Bu orqali o'quvchilar bir-birlari bilan o'zlashtirish, ma'lumot almashishi, maqsadlarini o'zlashtirish va fikrlarini almashishlari mumkin.

Bu zamonaviy metodlar, o'quvchilarga amaliyotga asoslangan, sodda va tushinarli hamda motivatsiyalashdirmoqchi o'qitish usullarini taqdim etadi. Bu usullar o'quvchilarga ma'lumotlarni oson o'rganish va nazariy ko'nikmalarini amaliyotga o'tkazishda yordam beradi.

Bundan tashqari axborot texnologiyalarini o'qitishda turli pedagogik texnologiyalar ham mavjud. Ta'lim jarayonida turli ta'lim yangiliklaridan foydalanish ta'lim va tarbiyaning ajralmas qismiga aylandi. Amalda, davlat ta'lim standarti talablarini amalga oshirish uchun zamonaviy o'qituvchi zamonaviy ta'lim texnologiyalarini egallashi kerak.

### **IJODKOR O'QITUVCHI JURNALI**

Jamiyat bugungi kunda insondan yangi sharoitlarga tez moslasha olish, moslashuvchanlik va ijodkorlikni namoyon etish, murakkab masalalarning optimal yechimlarini topish, turli odamlar bilan muloqotni samarali yo'lga qo'yishni talab qilmoqda. Binobarin, zamonaviy bitiruvchisi mustaqil hayotda o'zini ishonchli his qilish imkonini beradigan ko'nikma, bilim va malakalarga ega bo'lishi kerak. Ta'lim tizimining innovatsion rivojlanishining hozirgi bosqichi - asosiy umumiy ta'lim uchun davlat ta'lim standartini joriy etish va samarali qo'llashdir. Yangi ta'lim natijalarini aniqlash bilan ta'lim faoliyatini innovatsion tashkil etish haqida savol tug'iladi. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va qo'yilgan maqsadlarga mos keladigan baholash texnologiyalarini tanlash va qo'llash qobiliyati ko'p jihatdan o'qituvchining ta'lim faoliyati samaradorligini belgilaydi [5].

"Ta'lim texnologiyasi" tushunchasi haqida turli nuqtai nazarlarni ko'rib chiqaylik. —Pedagogik texnologiya – ta'lim shakllarini optimallashtirishga qaratilgan texnik va inson resurslarining butun jarayonini ularning o'zaro ta'sirida hisobga olgan holda bilim olishning tizimli usuli [9]. Pedagogik texnologiya - bu o'quv jarayonini tashkil etish va o'tkazishda o'quvchilar va o'qituvchilar uchun qulay shart-sharoitlarni hisobga olgan holda har bir detali bilan o'ylangan birgalikdagi pedagogik faoliyat modelidir [4]. Axborot texnologiyalarini o'qitishda dinamik baholash texnologiyasi.

Dinamik baholash texnologiyasi o'quvchini o'ziga nisbatan baholashga asoslanadi. Texnologiyadan qo'shimcha ta'lim segmentida samarali foydalanish mumkin. Shunday qilib, dars mashg'ulotlarida texnologiyadan foydalanganda, davlat yakuniy attestatsiyasi va o'quv natijalarini qayd etish o'rtasida ziddiyat yuzaga keladi. Bizning fikrimizcha, dinamik baholash o'rtasida maktab o'quvchilarining loyiha faoliyatidagi ishtiroki natijalarini qayd etish uchun ham qo'llanilishi mumkin. O'qituvchining ta'lim texnologiyalaridan maqsadli va oqilona foydalanishi, universal ta'lim faoliyati tizimini shakllantirish va rivojlantirish, motivatsion, operatsion va kognitiv resurslarni rivojlantirish, AKT kompetentsiyasini rivojlantirish va Davlat imtihoniga tayyorgarlik ko'rish, shuningdek, yoshlarni hayotga va uzluksiz ta'limga tayyorlashni ta'minlaydi. Natijaga erishish uchun yangi pedagogik vositalar talab qilinadi. Buni eski pedagogik usullar yordamida amalga oshirish mumkin emas, ya'ni o'qituvchilar nafaqat pedagogik tizimning elementlarini o'zgartirishi, balki o'z faoliyatining butun tizimini qayta ko'rib chiqishlari, darslarni va sinfdan tashqari mashg'ulotlarni standart mantiqda loyihalashni o'rganishlari kerak. || [2].

### **XULOSA**

Axborot texnologiyalari fanlarini o'rganish talabalar o'rtasida universal ta'lim harakatlarini shakllantirishga yordam beradi. Shu munosabat bilan ta'lim mazmuni har bir shaxs uchun zarur bo'lgan vakolatlarni ajratib ko'rsatish asosida tanlanadi. Shundan kelib chiqib, o'quvchi yechishni o'rganishi kerak bo'lgan muammolar aniqlanadi va o'quv materiallari shu muammolar atrofida birlashtiriladi. Shunga ko'ra, o'qituvchining roli o'zgarib bormoqda va u ma'lumotlarning "tarjimoni" dan talabalar faoliyatining tashkilotchisiga aylanadi; Zamonaviy sharoitda ta'lim jarayonini optimallashtirishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

IJODKOR O'QITUVCHI JURNALI Samarali pedagogik texnologiyalarni tanlash, bu har qanday o'qituvchiga, jumladan, informatika fani o'qituvchilariga ham o'z malakasini oshirish, ijodkorlik, raqobatbardosh bo'lish, o'z-o'zini tarbiyalash va rivojlantirishga intilish imkonini beradi. Shu tarzda, ta'lim jarayonini oshirish va

optimallashtirish muammosi hal qilinadi, ya'ni. yuqori sifatli va minimal vaqt va mehnat sarfi bilan pedagogik natijalarga erishish imkoniyati yaratiladi.

#### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. Pedagogika: Buyuk zamonaviy ensiklopediya / Tuzuvchi E.S. Rapatsevich - Mn.: "Zamonaviy so\_z", 2005. – 382-bet).
2. Bepalko V. P. Pedagogik texnologiyaning tarkibiy qismlari. M.: Pedagogika, 1989.
3. Bosova L.L. BINOM tomonidan nashr etilgan —Bilimlar laboratoriyasi internet gazetasi [Elektron resurs]. 9-son. Sentyabr 2012. URL: <http://gazeta.lbz.ru/2012/9/9nomer.pdf>
4. Volkov I.P. Maktabda iste'dodlar ko\_pmi? M.: Znanie, 1989.
5. Monaxov V. M. O\_quv jarayonini loyihalash va qurishning texnologik asoslari. Volgograd: o\_zgartirish, 1995.
6. Selevko G.K. Zamonaviy ta'lim texnologiyalari. M.: Xalq ta'limi, 1998.
7. Suxov P. Yu., Suxova M. V., Sologub I. P. O\_rganishni o\_rganish. L.: Lenizdat, 1990.
8. Pedagogik amaliyotda —Texnologiyal va —Logiyal (T. G. Galaktionova ma'ruzasi materiallari asosida) [Elektron resurs]. URL: [http://contest.schoolnano.ru/progmateral/technology\\_intro/](http://contest.schoolnano.ru/progmateral/technology_intro/) (kirish sanasi: 02/10/2016).
9. Hamidullo o\_g\_li, T. H. (2024). RAQAMLI AXBOROTLARNI QAYTA ISHLASHDA BULUTLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHDA CLOUD-ANDROID, ICLOUD-APPLE IMKONIYATLARI VA FARQLARI. Scientific Impulse, 2(20), 189-193.
10. Hamidullo o\_g\_li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.
11. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). Ta'lim tizimida ko\_zi o\_quvchilarni informatika va axborot texnologiyalari fanida o\_qitish texnologi